

ТЕЗИ

Нормативно-правове регулювання договору бартеру як зовнішньоекономічного договору

Бартерні операції з точки зору сучасного українського законодавства є водночас об'єктами господарського й цивільного права.

ЦК і ГК ототожнюють поняття “бартер” з поняттям “міна”.

Так, відповідно до ст. 715 ЦК, за договором міни (бартеру) кожна із сторін зобов'язується передати другій стороні у власність один товар в обмін на інший товар. Також ЦК передбачає можливість обміну майна на роботи (послуги). Право власності на обмінювані товари переходить до сторін одночасно після виконання зобов'язань стосовно передачі майна обома сторонами, якщо інше не встановлено договором або законом.

Відповідно до ч. 1 ст. 293 ГК, за договором міни (бартеру) кожна зі сторін зобов'язується передати другій стороні у власність, повне господарське відання чи оперативне управління певний товар в обмін на інший товар. Тобто ГК передбачає при здійсненні бартерних операцій нарівні з передачею у власність також передачу певного товару у повне господарське відання або оперативне управління в обмін на інший товар.

Нормами цивільного й господарського права, які регулюють бартерні операції, допускається, за узгодженням сторін бартерного договору, грошова доплата за товар більшої вартості, який обмінюється на товар меншої вартості, якщо це не суперечить законодавству.

Як було зазначено вище, чинний ЦК не дає окремо визначення договору міни і договору бартеру. У ч. 1 ст. 715 ЦК України термін “бартер” вживається як тотожний терміну “міна”. Разом з тим, у наступних частинах цієї ж статті мова йде винятково про договір міни. Відповідно, при формальному тлумаченні положень, які містяться у цих частинах, можна розглядати як такі, що застосовуються тільки до договору міни.

Більш послідовним в цьому питанні є ГК, який

використовує терміни “бартер” і “міна” (міна (бартер)) як тотожні, і відповідно передбачає можливість грошової доплати за товар більшої вартості, що обмінюється на товар меншої вартості (ч. 3 ст. 293 ГК).

Свої особливості мають визначення бартерних операцій, які містяться у Законі України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 22.05.1997 та Законі України “Про податок на додану вартість” від 03.04.1997.¹ Згідно з п. 1.19 Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств” бартер (товарний обмін) – господарська операція, яка передбачає проведення розрахунків за товари (роботи, послуги) у будь-якій формі, іншій, ніж грошова, включаючи будь-які види заліку та погашення взаємної заборгованості, в результаті яких не передбачається зарахування коштів на рахунки продавця для компенсації вартості таких товарів (робіт, послуг). У такому ж значенні розуміється термін “бартер” і у Законі України “Про податок на додану вартість”.

Тобто, поняття бартеру з точки зору оподаткування суттєво відрізняється від поняття бартеру як цивільної чи господарської категорії.

Окремі аспекти виникнення, виконання, зміни та припинення зобов'язань, що виникають з договору міни (бартеру), регулюються законами України “Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” від 23.12.1998², “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.1991³, постановами Кабінету Міністрів України “Про заходи щодо скорочення товарообмінних (бартерних) операцій у господарському обороті України” від 17.03.1998 № 333⁴, “Про порядок видачі разового індивідуального дозволу на перевищення встановлених строків ввезення товарів (виконання робіт, надання послуг), які імпортуються за

¹ Закон України “Про податок на додану вартість” від 03.04.1997 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №21. – С. 156.

² Закон України “Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” від 23.12.1998 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №5. – 6. – С. 44.

³ Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.1991 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – №29. – С. 377.

⁴ Постанова Кабінету Міністрів України “Про заходи щодо скорочення товарообмінних (бартерних) операцій у господарському обороті України” від 17.03.1998 № 333 // www.liga.net.

Нормативно-правове регулювання договору бартеру як зовнішньоекономічного договору

бартерними договорами” від 13.08.1999 №1489⁵, “Про деякі питання регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” від 29.04.1999 № 756⁶.

Вищезазначені нормативно-правові акти також характеризуються специфікою регулювання бартерних операцій у зовнішньоекономічній діяльності, яка знайшла своє відображення в Законі України “Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” від 23.12.1998. Так само, як і Указ Президента України “Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій галузі зовнішньоекономічної діяльності” від 27.01.1995⁷, який діяв до нього, зазначений закон був прийнятий з метою збільшення надходжень в Україну валютних коштів, державного регулювання бартеру.

У реальному майновому обороті поняття бартер, на відміну від поняття міна, є більш вживаним. На нашу думку, поняття “бартерний договір” відмінне від поняття міна. В юридичній літературі завжди виділяли окремо бартерні договори та договори міни, та існувала думка, що бартер є різновидом міни, який укладається між суб’єктами господарювання.

Незважаючи на колізію чинного законодавства, які насамперед означають відсутність єдиного підходу до визначення терміна “бартер”, невідповідності податкового і бухгалтерського обліку, бартерні операції, як і раніше, є актуальними.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що нормативно-правове регулювання договору бартеру, яке існує на сьогодні в Україні, не можна назвати однозначним. Тобто, в чинному

законодавстві України не існує єдиного розуміння бартеру, що тягне за собою різне розуміння його сторонами договору бартеру, від яких вимагається правильного визначення правових норм, які необхідно застосовувати до відносин, що впливають із зазначеного договору, і це, відповідно, негативно позначається на його виконанні, призводить до виникнення судових спорів.

Тому, на нашу думку, з огляду на наявність особливостей здійснення бартерних операцій необхідно, по-перше, забезпечити однозначність розуміння договору бартеру в чинному законодавстві України.

Зокрема, Закон України “Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій в галузі зовнішньоекономічної діяльності”, як спеціальний нормативно-правовий акт, який регулює порядок здійснення бартерних операцій, необхідно доповнити положенням про можливість здійснення грошової доплати за товар більшої вартості, що обмінюється на товар меншої вартості.

Окрім того, у ЦК в чч. 2 та 6 ст. 715 та ст. 716 доцільно використовувати термін “договір міни (бартеру)”.

По-друге, оскільки в ЦК і ГК договору бартеру не приділяється достатньої уваги, статті ЦК і ГК, які присвячені договору міни, доцільно доповнити положенням на зразок: “правове регулювання бартеру здійснюється відповідно до цього Кодексу та інших законів.”

*Владлен Лисенко, аспірант
кафедри цивільного права
Львівського національного університету
імені Івана Франка*

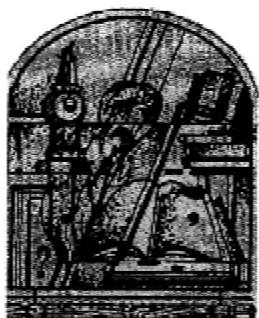
⁵ Постанова Кабінету Міністрів України “Про порядок видачі разового індивідуального дозволу на перевищення встановлених строків ввезення товарів (виконання робіт, надання послуг), які імпортуються за бартерними договорами” від 13.08.1999 № 1489 // Офіційний вісник України. – 1999. – №33. – С. 1729.

⁶ Постанова Кабінету Міністрів України “Про деякі питання регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” від 29.04.1999 № 756 // Офіційний вісник України. – 1999. – №18. – С. 781.

⁷ Указ Президента України “Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” від 27.01.1995 // Урядовий кур’єр. – 1995. – №17 – 18.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Факультети

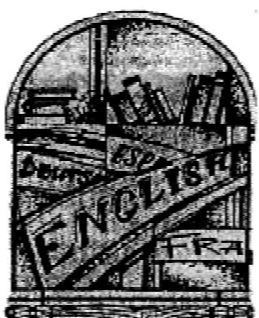
Філологічний

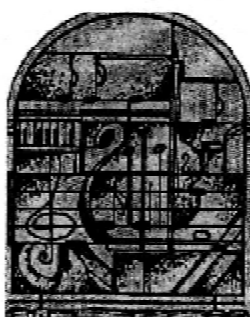
Педагогічний

Фізико-математичний

Романо-германської
філології

Музично-педагогічний

Інженерно-педагогічний

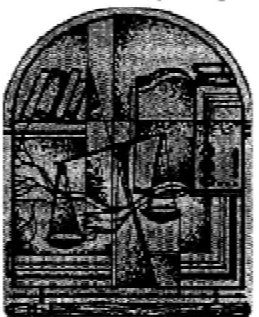
Менеджменту і маркетингу

Фізичного виховання

Біологічний

Соціально-гуманітарний

Історичний

Післядипломної освіти

У даній публікації використано матеріал з монографії історії Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

У даній публікації використано матеріал з Календар класного керівника на 2006 – 2007 рік / Упор. Ю. Кишакевич. – Дрогобич: Коло. – 2006. – 240 с.

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ У НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ “МОЛОДЬ І РИНОК”

1. Приймаються одноосібні статті (співавтори). Текст обсягом 6 – 10 друкованих сторінок із двома-трьома ілюстраціями (рисуноками, фотографіями). У статтях повинно бути чітко і стисло, без зайвих математичних формул, викладено те нове та оригінальне, що досягнуто авторами в їх практичній діяльності. Потрібно уникати повторів, зайвих подробиць та загальновідомих положень, на які можна посилатися, вказуючи відповідний номер у списку літератури, що додається.

2. Рукопис статті надсилається у одному примірнику (обов'язково перший), надрукованих через півтора інтервали на одній сторінці стандартного паперу, з пронумерованими сторінками.

ДО РУКОПІСУ ДОДАЮТЬСЯ:

- анотація статті на окремій сторінці у одному примірнику українською мовою (у випадку подання статті російською, польською чи іншими мовами, додається анотація на мові оригіналу статті та українською мовою);
- рисунки, фотографії з підписаними підписами;
- список літератури, оформлений у відповідності з діючим ДСТ-ом (за абеткою; у тексті в дужках позначається позиція та сторінка [3, 47]);
- відомості про автора (авторська карточка: прізвище, ім'я та по-батькові, посада, місце праці, вчений ступінь, наукове звання, адреса (службова, домашня), телефони).

3. До статей додається рекомендація кафедри (відділу) установи, де автор працює, і рецензія доктора чи кандидата наук; для статей докторів та кандидатів наук рецензій не потрібно.

4. Таблиці повинні мати назви та порядковий номер. Одночасне використання таблиць та графіків для пояснення одних і тих же положень не рекомендується.

5. Статті підписуються всіма авторами із зазначенням домашньої адреси, номерів домашнього та службового телефонів автора, який буде листуватися з редакцією з приводу цієї статті.

Редколегія відхиляє статті з порушенням цих вимог:

Відповідно до вимог ВАК України (Постанова №7-06. 1 від 15 січня 2003 р.) необхідно дотримуватися таких елементів написання статей: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями, аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття; формування цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Сфера розповсюдження та категорія читачів:

- загальнодержавна, зарубіжна;
- викладачі університетів, ВНЗ всіх рівнів акредитації, студенти, аспіранти, науковці, спеціалісти, які підвищують свої професійні компетенції в галузі освіти та педагогічних наук.

Програмні цілі (основні принципи) або тематична спрямованість:

Ознайомлення із питаннями наукових досліджень педагогіки, ринкової економіки, інфраструктури ринку, історії, філософії, психології, формування професійних компетенцій у студентів ВНЗ, організації навчального процесу, використання інформаційних технологій у навчанні, виховання учнівської молоді та студентства у високих християнських цінностях і моральних та культурних засадах, української та романо-германської філології, тощо.

Головний редактор Мирон Вачевський
Комп'ютерний набір та верстка Іван Василиків
Технічний редактор Михайло Примаченко
Коректор Олена Невмержицька
Художнє оформлення Христина Стасик